

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ
ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОЗОВОМУ
ТЕКСТІ КІНЦЯ ХХ-ПОЧ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Виконав:
студент 2 курсу групи FUkrb1-M18z
спеціальності 035 Філологія
(Українська мова і література)
Козак Віталій Михайлович

Керівник:
Козак Р.В., кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Рецензент:
Насмінчук І.А., кандидат філологічних
наук доцент кафедри журналістики

Кам'янець-Подільський – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОСТІ МОВИ.....	8
1.1. Психологічні особливості емоцій та почуттів, їх зв'язок із мовою та мовленням.....	8
1.2. Емотивна функція мови і художнє мовлення	17
1.3. Вербальні засоби вираження емоцій	24
РОЗДІЛ II. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМОЦІЙНИХ ВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	28
2.1. Особливості семантики емоційних вербальних засобів.....	28
2.2. Класифікація емоційних вербальних засобів.....	35
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ ЛЕКСИЧНИМИ ЗАСОБАМИ.....	44
3.1. Вербальні засоби емоційного стану людини, мотивовані прагматичною ситуацією	44
3.2. Вербалізація емоцій засобами антропонімії.....	64
3.3. Вербалізатори-фразеологізми у системі засобів відображення емоційного стану.....	75
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82

ВСТУП

Багатограним явищем різних систем і рівнів (психологічного, етнокультурного, мовного) є поняття емоцій. Забезпечення мовців різною інформацією, відображення їхнього емоційного стану у процесі спілкування відбувається через головний інструмент людського спілкування – мову. Вербалізація емоційного стану засобами мовної системи, через притаманність для них суб'єктивності та плинності, ускладнюється у мовленні. Тому аналіз емотивних вербальних засобів і механізмів, особливостей їх функціонування у різних ситуаціях та можливостей впливу на людину становить неабиякий інтерес для дослідників як у галузі психології, психолінгвістики, так і для лінгвістів.

Одним з пріоритетних напрямків лінгвістичних розвідок у рамках когнітивно-дискурсивної парадигми є вивчення взаємозв'язку емоційної сфери свідомості людини та мовної системи, яка використовується нею у процесі номінативно-комунікативної діяльності.

Враховуючи набутки науковців у вивченні цієї проблеми, до уваги беремо декілька важливих подій, що мали і мають місце в Україні у часових межах останніх десятиліть ХХ століття та до сьогодення.

Незаперечним є той факт, що українська мова кінця ХХ початку ХХІ століття зазнала активного впливу науково-технічних та культурних змін (здобуття Україною незалежності, перебудівний період, революційні та воєнні події тощо). Це, звичайно, не могло не вплинути на мову, яка зазнала певних змін. Особливо помітними виявилися зміни у лексичній системі української мови: до її словникового складу повернулися слова, які були вилучені зі словників або тлумачилися як архаїчні, реабілітовані слова розширили лексико-семантичні варіанти, що вплинуло на активізацію та оновлення образних: емоційних, експресивних, оцінних засобів. Мова сьогодні розглядається як національно-культурний феномен, що відтворює

душу, менталітет народу, зберігає його глибокі національні традиції, надбані віками, і, поряд з цим, долучається до європейської мовної традиції.

З огляду на це, сучасна українська лінгвістична наука намагається глибше проникнути до суті розкриття самої мови, її природи у контексті національної культури, що не може бути зреалізовано глибоко без урахування психоемоційних особливостей українського народу, бо мова є його енергією, рухом, духовним обличчям, і, звичайно, особливим, національно-самобутнім явищем.

У системі лінгвістичних досліджень сьогодні простежується антропоцентричний підхід до вивчення мови, акцентування уваги на комунікативній ролі мови, функціональних можливостях її одиниць, зв'язках з ментальністю народу, виявленні у мові та мовленні найрізноманітніших інтенцій суб'єкта мовлення, проявів суб'єктивних факторів, що продукуються й існують у зв'язку з такими семантико-прагматичними категоріями, як емоційність, оцінка, експресивність, які реалізуються способами і засобами «суб'єктивного увиразнення мови» [36, с. 6].

Емоційний, експресивний та оцінний фонд української мови надзвичайно багатий і різноманітний, його елементи функціонують на різних рівнях мовної системи і становлять «сукупність семантико-стилістичних ознак» одиниць, які виступають засобами «суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту або адресата мовлення» [11, с. 15]. Лексична емоційність активно виявляється на рівні мови і мовлення і відноситься до найпродуктивніших, оскільки основне навантаження вербального вираження почуттєвих інтенцій мовця виконують лексичні одиниці та їх лексико-семантичні варіанти, віднесені до лексико-семантичного рівня.

Над проблемою вивчення лексики української мови активно працювали І.К.Білодід, А.А. Бурячка, В.С. Ващенко, Л.Л. Гуменецька, С.Я. Єрмоленко, В.В. Жайворонок, В.І. Кононенко, М.П. Кочерган, Л.А. Лисиченко, О.С. Мельничук, О.Г. Муромцева, Л.С. Паламарчук, Т.І. Панько, М.М. Пилинський, Л.М. Полюга, В.М. Русанівського, Н.М. Сологуб, Л.Г.

Скрипник, О.О. Тараненка, С.Я. Єрмоленко та інші, проте у їхніх працях в основному розглядаються питання нейтральної, а не емоційної лексики української мови, а також окремі синтаксичні засоби вербалізації емоцій (радість, сум, страх тощо), тому аналіз вербальних засобів емоційного стану, які не були об'єктом всебічного спеціального висвітлення, є *актуальним*.

Беззаперечним є те, що українську загальнонаціональну мову щодо розвитку її творчих можливостей, виявлення емоційних, експресивно-стилістичних потенцій репрезентує мова художньої літератури. Тому ілюстративним матеріалом для розкриття теми дипломного дослідження нам слугують прозові тексти сучасної української літератури у часовому вимірі

кінця ХХ – початку ХХІ століття. До прозових текстів указанного періоду ми звертаємося тому, що емоційний характер класичної літератури з її духовним виміром втрачає (можна стверджувати що і втратив) сьогодні свою актуальність, поступившись масовій культурі, задекларованій літературою постмодерну. Вербальні засоби текстів навіть тих авторів сьогодення, кого не відносимо до постмодерністів, також зазнали змін. Текстове омовлення емоцій і почуттів в мовознавстві в Україні вивчалось переважно на матеріалі іншомовних прозових текстів, як-от, праця С. Гладьо «Емотивність художнього тексту: семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англomовної прози) [28]. Українська мова має лише поодинокі розвідки.

Український постмодерний прозовий текст, та й сучасний текст будь-якого автора, є оригінальною площиною авторського світобачення, яке специфічно вербалізується мовними засобами в авторському мовленні. Цей текст якісно інший у порівнянні із традиційними прозовими текстами попередніх десятиліть, незвичний для масового читача. Як нове мистецьке явище, постмодерний прозовий текст репрезентує нестандартний, іронічний, креативний зміст людського мислення, вербальної творчості. Це нові форми естетичних шукань, особливих відчуттів й емоцій. Тому для дипломного

дослідження ми обрали *тему «Вербалізація емоційного стану людини в українському прозовому тексті кінця ХХ – початку ХХІ століття»*.

Мета дипломної роботи – провести аналіз функціонування вербальних засобів, використовуваних для увиразнення змалювання емоційного стану людини у сучасному прозовому тексті.

Визначена мета передбачає розв’язання таких *завдань*:

– дібрати, опрацювати і проаналізувати науково-теоретичну літературу із теми дипломної роботи, визначити поняття, що складають теоретичну основу дослідження.

– з’ясувати значення художнього мовлення українських прозових текстів кінця ХХ – початку ХХІ століття для дослідження вербальних засобів відображення емоційного стану людини;

– із прозових текстів Марії Матіос методом суцільної вибірки дібрати, закартковувати та погрупувати матеріал для аналізу;

– проаналізувати тематичні та лексико-семантичні особливості вербалізації емоційного стану людини в контексті сучасного українського прозового мовлення.

Об’єктом дослідження у дипломній роботі є емоційна лексика сучасного прозового художнього мовлення.

Предметом дослідження у дипломній роботі є вербальні засоби змалювання емоційного стану людини у прозових текстах кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Методи дослідження. У дипломній роботі використовуємо методи: інформаційно-пошуковий, аналізу і синтезу, описовий, узагальнення. Статистичний метод використаний для підрахунку закарткованих прикладів. Аналіз здійснювався із застосуванням даних суміжних галузей знань – психолінгвістики та логіки.

Джерельна база у дипломному дослідженні стали прозові твори Марії Матіос у виданнях: Матіос М.В. Нація. Проза. Львів: Кальварія. 2002.

216с. ; Матіос М. В. Щоденник страченої. Львів: ЛА «Піраміда», 2005. 186с.; Матіос М. В. Москалиця. Мама Маріца – дружина Христофора Колумба. Львів: ЛА «Піраміда», 2008. 112 с.; Матіос М. В. Солодка Даруся. Львів: ЛА «Піраміда», 2007. 188с. В окремих випадках з метою порівняння ми використовували ілюстративний матеріал із текстів романів Юрія Андруховича: Андрухович Ю. Московіада. Роман жахів. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2006. 152 с. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printitzip.php?tid=14241> (дата доступу 30.01.19); Андрухович Ю. Перверзія. Львів : ВНТЛ–Класика, 2004. 304 с. URL: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=80380> (дата доступу 10.12.18); Андрухович Ю. Рекреації. Львів: ЛА «Піраміда», 2005. 144 с. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=14240> (дата доступу 12.02.19). Закарткований ілюстративний матеріал налічує 450 одиниць.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їхнього використання для створення навчальних і навчально-методичних посібників із лексикології, семасіології, стилістики, психолінгвістики; при подальшому дослідженні вербальних засобів відображення емоційного стану людини як індивідуально-стильового художнього засобу.

Роботу апробовано у виступі на звітній студентській науковій конференції (березень 2019 року) з теми «Вербальні засоби змалювання емоційного стану людини в романі Олега Черногуза «Примхи долі»», за результатами якого опубліковано статтю у збірнику: Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки / [редкол.: Б.О. Коваленко (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. Вип. 12. С. 25-28.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (113

позицій). Загальний обсяг дипломної роботи – 91 сторінка, із них 91 сторінка основного тексту.

ВИСНОВКИ

Аналіз науково-теоретичної літератури з теми дипломної роботи та фактичного матеріалу, дібраного з художнього мовлення, дозволяє зробити певні висновки.

Серед функцій мови як системи систем важливе значення має емотивна функція, яка проявляється щоразу, коли мовець виражає своє почуття, своє ставлення до навколишньої дійсності, або коли він хоче викликати яку-небудь реакцію свого співбесідника.

Місце емотивної функції серед інших функцій мови визначається тією роллю, яку відіграють емоції в житті людини. Емоції – це процес ситуативного переживання, процес, що має для людського організму сигнальне і регулююче значення. Емоції – це детерміновані світоглядом, переконаннями й мораллю психічні стани людини, які виражають її оцінне ставлення до життєвих ситуацій, до своєї і чужої діяльності, які відбивають відношення між мотивами і можливістю адекватної їм поведінки суб'єкта.

Мовна емоційність – це складна лінгвостилістична категорія, що спирається на цілий комплекс психічних, соціальних та внутрішньомовних факторів і проявляється як інтенсифікація виразності повідомлюваного, як збільшення спливаючої сили вислову.

Емоції тісно пов'язані з мовою та мовленням. За допомогою мови не тільки здійснюється інформаційний обмін мовців, але й відображається їх емоційний стан в акті комунікації, прагматична мета.

Українська мова має у своїй структурі на різних рівнях досить багато вербальних засобів для вираження й викликання емоцій. Пропущені через мислення й психіку людини, ці засоби відразу ж актуалізуються, стають підсилено виразними, про що засвідчує аналізоване художнє мовлення.

Аналіз фактичного матеріалу з усією переконливістю показав, що емоційність може бути внутрішньою і зовнішньою. Перша пов'язується із

семантикою мовного елемента і є його постійною та невід'ємною ознакою за будь-яких ситуативно-контекстуальних умов. Друга ж набувається або виявляється лише у певній мовленнєвій ситуації, лише у певному контексті.

Закарткований ілюстративний матеріал засвідчує, що засоби вербалізації емоційного стану у художньому мовленні служать для привертання уваги читача як яскраві компоненти мовної виразності. Вербальні засоби для змалювання емоційного стану зосереджують у своєму змісті важливі соціальні, моральні, естетичні ідеали, виявляють глибину думки, гостроту світосприймання, уміння яскраво розкрити внутрішній світ людини.

Специфіка вербалізації емоційного стану у художньому творі із прагматичного погляду виявляється у доборі лексичних засобів: метафоричного вживання слів (*олов'яні ноги, цівочка сльози, вінегрет зі слів*), багатой синоніміки (*змарнілий - почорнілий, говорити - теленіти, очищений - висповіданий, словоблуд - лихослів'я, милостивий - м'якосердий - добрий - людяний - милосердний, паршивець - собака - гадина*), фразеології (*маку наїстися, піти в глину, пускати слово на люди, говорити «отченашем»*), діалектизмів (*баювати, пантрувати, пазити, цапіна, сардак*).

Емоційно забарвлена лексика як вербальний засіб емоцій у творі відображає психологічний стан героїв у певній ситуації, ставлення їх до інших персонажів, явищ, подій: *Даруся тупцювала босими ногами по мерзлій підлозі ріки, ослаблими від кількадобового лежання ногами гамселила кригу, ніби місила глину, і ломила руки з відчаю*. Велику групу складають вербальні засоби, мотивовані лексикою на позначення предметів, явищ і ситуацій, що викликають емоції, та назви, мотивовані лексикою на позначення сенсорних відчуттів. В обох групах переважають слова з позначенням негативної емоційності: *ахінея, божеволіти, бушувати, істерика, напасть, ярмо, голод, цмулити, варнякати*. Таке використання мотивоване часовими межами твору, ставленням персонажів твору до подій, що відбуваються, ставленням автора до своїх персонажів. (В аналізованих творах це події Другої світової

війни та її наслідки) або глибокі переживання героїв в екстремальних життєвих ситуаціях.

Вербальні засоби вираження емоцій спрямовані і на реалізацію у художньому творі прагматично-експресивної функції, чому підпорядкований словотвірний рівень: забезпечує реалізацію емоційна лексика, утворена різними способами словотвору. За допомогою суфіксів утворюються вербальні компоненти – здебільшого зменшено-пестливі іменники, що відтворюють прихильне ставлення героїв один до одного, викликають співчуття від автора чи від того, про кого йде мова у тексті: *П'ятирічна Олечка, його голуб'ятко й пестунка Олюня, притискувала плюшевого котика й усміхалася своєму пізньому, якомусь радісному сну*. Найдієвішим засобом словотвору в аналізованому матеріалі є словоскладання: *А тепер розкажіть детально про себе, — майже попросив, але голос його звучав іронічно-поблажливо»; «Та й куди мені тепер прориватися від хворого, старого чоловіка, втомленого життям і досвідом, нудного й ревнивого, розгаданого-розкушеного, як волоський горіх, надокучливого і нетерплячого...; Права чоловікова рука неспішно, але завчено-звично збиває гоголь-моголь віничком із курячого пір'я*.

Специфіка вербальних засобів змалювання прагматичних цілей художнім мовленням виявляється у доборі для їх відтворення лексичних засобів: метафоричного вживання слів (*олов'яні ноги, цівочка сльози, вінегрет зі слів*), багатой синоніміки (*змарнілий - почорнілий, говорити - теленіти, очищений - висповіданий, словоблуд - лихослів'я, милостивий – м'якосердий - добрий -людяний - милосердний, паршивець - собака - гадина*), фразеології (*маку наїстися, піти в глину, пускати слово на люди, говорити «отченашем»*).

Роль вербального засобу для змалювання емоційного стану персонажа виконують власні назви, що є одним із важливих засобів посилення експресивності у художньому творі. Аналізований матеріал уможливив виділення у цій групі таких основних сфер: 1) вербальні засоби найменувань

свят; 2) вербальні засоби найменування топонімів; 3) вербальні засоби найменування антропонімів. Остання група є найчисельнішою. Основною прагматичною функцією власних назв є ідентифікація та індивідуалізація.

Активним вербальним засобом підкреслення є фразеологізми. У нашому матеріалі вони належать до розмовно-побутової фразеології та мають риси діалекту: *Отож теперішнє природне право було миттєве й жорстоке: 1927 року нагла нічна повінь у мент ока запечатала велику драму невинної Катрінчиної душі, понісши у світ за водою кілька маєтків із Панської Долини, а разом із ними — й Катрінчине біле тіло з убогою хатою, з Божими образами й нечинними тепер шістьма австрійськими кронами поза образом Катерини-Великомучениці.*

Проведене дослідження не претендує на повноту висвітлення усіх вербальних засобів для омовлення емоційного стану персонажів у сучасній українській літературі та особливостей мовних факторів, які є способами вираження емоцій у художньому тексті. Кожен із визначених засобів може бути продовженням вивчення як окремий об'єкт дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. Москва: Наука, 1974. 274 с.
2. Азнаурова Э. С. Очерки по стилистике слова. Томск : Фан, 1973. 405 с.
3. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (Стилистика декодирования). Москва: Просвещение, 1990. 304 с.
4. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. Москва: Наука, 1988. 388 с.
5. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва, 1999. 896 с.
6. Ахманова О. С. Лингвостилистика. Теория и метод. (Linguostylistics. Theory and method). Москва: Изд-во МГУ, 1972. 196 с.
7. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Сов. энцикл., 1966. 321 с.
8. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англійської художньої прози) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови". Донецьк, 2005. 20 с.
9. Бабенко Л.Г. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке. Свердловск, 1989.
10. Балли Ш. Французская стилистика. Москва: Изд-во иностр. литературы, 1961. 394 с.
11. Бацевич Ф.С., Грицютенко І.Є. Процеси лексико-синтаксичної аналогії та включення і динаміка структури лексичної групи. // Мовознавство. 1979. № 4.- С. 14-19.
12. Бацій І.С. Краса і сила слова: Бесіди про мову художнього твору. Київ: Рад. школа, 1983. 96 с.
13. Белей Л. Літературно-художня антропонімія як мовно-стилістичний засіб розкриття характерів персонажів (мова художніх творів). // УМЛШ. 1993. № 7. С. 36-39.

14. Білодід І.К. Почерк майстрів. Із спостережень над мовою сучасної української художньої прози. // Вітчизна. 1964. № 7. С. 103-113.
15. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства. Київ: Рад. школа, 1955. 248 с.
16. Бурячок А.А. Назви спорідненості і свояцтва в українській мові. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 150с.
17. Василюк Ф.Е. Структура образу. // Вопросы психологии. 1993. №5. С. 5-9.
18. Ващенко В.С. Стилiстичне використання морфологiчних категорiй. // Наук. записки Днiпропетровського унiверситету. Т. 52. Вип. 9. 1956.
19. Ващенко В.С. Українська лексикологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 1979. 127 с.
20. Ващенко В.С. Стилiстичні явища в українській мові. Харків: ХДУ, 1958.
21. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / Укладач і головн. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпiнь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
22. Вежбицка А. Лексическая семантика в культурно сопоставительном аспекте. // Семантические универсалии и описание языков. М., 1999. С. 503 – 647.
23. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. Москва, 1996.
24. Веремійчук І. Побутова лексика. // Дивослово. 1994. № 11- 12. С . 7-12.
25. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений. // Вопросы языкознания. 1953. № 3. С.12.
26. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки (на материале португальского языка). Москва: Наука, 1985.
27. Галич О. Б. Мовні засоби відтворення містичного в англійському готичному романі XVIII століття : функціонально-семантичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2011. 20 с.

- 28.Гладь С. В. Емотивність художнього тексту: семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англomовної прози) : дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філол. наук спец.: 10.02.04: германські мови. Київ, 2000. 223 с.
- 29.Горецький П.Й. Лексикологічні дослід. // Мовознавство. 1968. № 6. С. 74-75.
- 30.Грибова Л.О. Колір життя [Про художньо-поетичну мову художніх творів). // УМЛШ. 1980. №5. С.70-72.
- 31.Дорошенко С.І. Граматична стилістика української мови. Київ: Рад. школа, 1985.
- 32.Дудик П.С. Розмовний стиль сучасної української мови (До питання про зміст поняття). //Мовознавство. 1971. №5. С. 3-12.
- 33.Дятчук В.В. Мовні засоби передачі запаху в художньому творі. // УМЛШ. 1981. №5. С. 33-36.
- 34.Дятчук В.В. Мовні характери у прозі молодих. // УМЛШ. 1990. №10. С. 52-57.
- 35.Дятчук В.В., Пустовіт Л.О. Семантична структура і функціонування лексики української літературної мови. Київ: Наукова думка, 1983. 156 с.
36. Емоції як об'єкт лінгвістичних досліджень. URL: http://www.rusnauka.com/6_SWMN_2015/Philologia/3_187807.doc.htm (дата звернення 25.04.2019).
- 37.Єрмоленко С.Я. Про деякі поняття граматичної стилістики мови. // Мовознавство. 1976. №5. С. 30-34.
- 38.Єрмоленко С.Я., Гримич Г.М. Народно-розмовна традиція в літературно-художньому мовленні (На матеріалі сучасної української прози).// Питання мовної культури. Вип.2 . Київ: Наукова думка. 1968. С. 14-32.
- 39.Єфремов С. Історія українського письменства. Київ-Лейпціг, 1919-1924. Т.2.

- 40.Жаркова Л.П. Емоційно-оцінні назви осіб у системі художньо-зображальних засобів мови. // Мовознавство. 1970. № 12. С. 76-80.
- 41.Жовтобрюх М.А. Сучасна українська літературна мова. Київ: Рад.школа, 1961. 131 с.
- 42.Ивин А.А. Основания логики оценок. Москва: Высшая школа, 1970. 229 с.
- 43.Изард К. Э. Психология эмоций. Перев. с англ. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 464 с.
- 44.Ионова С. В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема: автореф. на соиск. науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика». / Волгоград, 1998. 14 с.
- 45.Іваненко В.Л. Конотативна семантика назв осіб у синтагматичній зумовленості їх вибору. // Мовознавство. 1996. №4-5. С.57-63.
- 46.Іваненко С.М. Поліфонія тексту: Монографія. Київ: Видавальний центр КДЛУ, 1999. 318 с.
- 47.Карпенко Ю.А. Вступ до мовознавства. Київ-Одеса: Либідь, 1991.
- 48.Керета Р.Й. Антропоніми – основа вивчення лексеми, що характеризує особисті властивості людини. //З історії української лексикології. Київ: Наукова думка, 1980. С.200-212.
- 49.Киселюк Н. П. Вербальні та невербальні засоби актуалізації емоційного стану радості в художньому дискурсі (на матеріалі англomовної прози ХХ-ХХІ століть). : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец : 10.02.04. Київ, 2009. 20 с.
- 50.Клименко Н.Ф. Про вивчення семантики словотвірних одиниць.// Словотвірна семантика східнослов'янських мов. Київ: Наукова думка, 1983. С. 86-102.
- 51.Клименко Н.Ф., Пещак М.М., Савченко І.Ф. Формалізовані основи семантичної класифікації лексики. Київ: Наукова думка, 1982. 250 с.

- 52.Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1978. 375 с.
- 53.Ковальов В.П. Вимовна експресія художньої прози. // Мовознавство. 1973. №1. С. 31-40
- 54.Ковальов В.П. Вимовно-фонетичні виражальні засоби в українському художньому мовленні. // УМЛШ. 1984. № 11. С. 35-41.
- 55.Ковальов В.П. Експресивне використання деяких морфологічних категорій у художній літературі.// УМЛШ. 1990. №11. С. 28-32.
- 56.Ковальов В.П. Експресивне використання категорії числа в українській художній літературі. // УМЛШ. 1988. №2. С. 34-38.
- 57.Ковальов В.П. Експресивне використання полісемії, омонімії та паронімії в українській художній прозі. // УМЛШ. 1982. №1. С. 40-41.
- 58.Кононенко І.В. Компоненти оцінної структури прикметників. // Мовознавство. 1989. №3.- С.54-60.
- 59.Коровчинська Л.А. Лексика розмовної мови. // Питання мовної культури. Київ: Наукова думка, 1968. Вип.2. С.3-14.
- 60.Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності. Київ: Ельга, Нока – Центр, 2004. 400с.
- 61.Коршун Т. Слово – основний продукт мовленнєвої діяльності, центральна одиниця внутрішнього лексикону. // Рідні джерела. 2001. №2. С. 14-17.
- 62.Кочерган М.П. Слово і контекст: (Лексична сполучуваність і значення слова). Львів: Вища школа, 1980. 182 с.
- 63.Кроткевич Є.В., Родзевич Н.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вид-во АН УРСР, 1957.
- 64.Лагутіна А.В. Щоб словам було тісно, а думкам просторо.(Система української лексики). Київ: Знання,1970. 48 с.
- 65.Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів.Київ: Рад.школа, 1971.

- 66.Лисенко Ю. В., Різун В.В., Шевченко Л.Ю. Сучасна українська мова: довідник. Київ: Либідь, 1993.
- 67.Лисиченко Л.А. Лексикологія сучасної мови української мови (Семантична структура слова). Харків: Вища школа, 2004. 113 с.
- 68.Лукьянова Н. А. Экспрессивная лексика разговорного употребления (проблемы семантики). Новосибирск : Наука, 1986. 230 с.
- 69.Лыков А.Г. Современная русская лексикология (Русское окказиональное слово). Москва, 1976.
- 70.Малинович Ю. М., Малинович М.В. Синтаксис как отражение динамики мышления и языкового сознания в онтогенезе. // Вестник ИГЛУ. 2012. 158 с.
- 71.Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3511/1/03miiesv.pdf> (дата звернення 19.11.2018).
- 72.Муромцев І.В. Про системну організацію лексики сучасної української мови. // УМЛШ. 1987. №12. С.45-49.
- 73.Муромцева О.Г. Головні процеси в розвитку лексичного складу української мови другої половини ХІХ-поч.ХХ ст. // Мовознавство. 1983. №6. С.18-25.
- 74.Муромцева О.Г. НТР і художнє мовлення. // УМЛШ. 1990. №3. С.73-78.
- 75.Муромцева О.Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Харків: Вища школа, 1985. 152 с.
- 76.Новий тлумачний словник української мови. У 4-х томах. / Укл. Яременко В.В., Сліпушко О.М. Київ: Аконіт, 1998.
- 77.Опалюк С.І. Оцінка переосмислення як один з механізмів семантичної деривації. // Мовознавство. 1992. №6. С.23-25.
- 78.Осипенко З.М. Про сучасні тенденції розвитку лексики. //Мовознавство. 1981. №4. С.33-38.

- 79.Ощипко І.Й. Синхронічне і діахронічне вивчення семантики слова.//
Методологічні питання мовознавства. Київ: Наукова думка, 1966. С.
81-93.
- 80.Панасенко Н.И. Интонационные средства выражения субъективной
модальности в английском монологе-рассуждении (экспериментально-
фонетическое исследование: автореф. дисс. ... канд. филол. наук,
специальность 10.02.04 — германские языки. Киев,1985. 19с.
- 81.Питання структурної лексикології . Київ: Наукова думка, 1970. 242 с.
- 82.Порожнюк А.А. Червона барва в мові художнього твору. // Культура
слова: Республ.міжвід.зб. Вип.38. Київ, 1990. С.29-33.
- 83.Потебня А.А. Мысль и язык. Эстетика и поэтика. Москва:Искусство,
1976.
- 84.Походня С.І. Умови і способи мовної реалізації іронічного смислу в
художньому творі. / Мовознавство. 1983. №5. С.56-60.
- 85.Принципи моделювання семантичних полів лексики. // Мовознавство.
1985. №3. С.41-47
- 86.Про сучасні тенденції розвитку лексики/. / Мовознавство. 1981. №4.
С.33-38.
- 87.Психологія. За наук. ред. О.В.Винославської. Київ: Фірма “ІНКОС”,
2005. 352 с.
- 88.Радзівська Т.В. Ціннісні орієнтації у семантиці мовних одиниць. //
Мовознавство. 1996. №1. С.14-19.
- 89.Реформатский А. А. Введение в языкознание. / Александр
Александрович Реформатский. М.: Аспент Пресс, 1996. 275 с.
- 90.Русанівський В.М. Структура лексичної і граматичної семантики. Київ:
Наукова думка, 1988. 240 с.
- 91.Сакиева Р. С. Эмоциональный план текста. // Художественный текст.
Структура и семантика. Красноярск, 1987. С. 9 – 25.
- 92.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія.
Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.

93. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва: Издательская группа «Прогресс», 1993. 655 с.
94. Словарь української мови. За ред. Б.Грінченка.-Т.1-4. Київ, 1907-1909.
95. Словник української мови: В 11-ти томах. Київ: Наукова думка, 1970-1980. Т.1-11.
96. Степанов О.М. Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Київ: Академвидав, 2003.
97. Сучасна українська літературна мова. За ред. А.П.Грищенка. Київ: Вища школа, 1997. 496 с.
98. Сучасна українська літературна мова. За ред. І.К.Білодіда. Київ: Наукова думка, 1973.
99. Сучасна українська мова. За ред. О.Д.Пономаріва. Київ: Либідь, 1991.
100. Тараненко О.О. Новий словник української мови (концепція і принципи укладання словника). Київ – Кам'янець-Подільський, 1996.
101. Тараненко О.О. Полісемантичний паралелізм і явище семантичної аналогії. Київ: Наукова думка, 1980. 118 с.
102. Телия В.Н. Механизмы экспрессивной окраски языковых единиц. // Человеческий фактор в языке. Языковые механизмы экспрессивности. Москва: Наука, 1991. С. 36 — 66.
103. Трубецкой Н. С. Основы фонологии. Под ред. С. Д. Кацнельсона. Москва: Аспект-Пресс, 2000. 352 с.
104. Українська мова. Енциклопедія. / Редкол.: Русанівський В, М., Тараненко О. О, М. П. Зяблюк. Київ, 2000. 752 с.
105. Филимонова О.Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в научном тексте. Санкт-Петербург: Престо, 2007. 225 с
106. Філософські питання мовознавства. Київ: Наукова думка, 1972.
107. Чабаненко В.А. Основи мовної експресії. Київ: Наукова думка, 1984. 167 с.
108. Чак Є. Плекаймо слово. // Дивослово. 1997. №5-6. С.17-18.

109. Чередниченко І.Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1962. 495с.
110. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. 190 с.
111. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций. // Язык и эмоции. Волгоград: Перемена, 1995. С. 3 — 15.
112. Шевчук О.С. Стилiстичнi властивостi займенникiв. //УМЛШ. 1979. №7. С. 18-19.
113. Шиприкевич В.В. Про стилістичну вправність. // УМЛШ. 1968 . №5. С.72-75.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

114. Матіос М.В. Нація. Проза. Львів: Кальварія. 2002. 216с.
115. Матіос М. В. Щоденник страченої. Львів: ЛА «Піраміда», 2005. 186с.
116. Матіос М. В. Москалиця. Мама Маріца – дружина Христофора Колумба. Львів: ЛА «Піраміда», 2008. 112 с.
117. Матіос М. В. Солодка Даруся. Львів: ЛА «Піраміда», 2007. 188с.
118. Андрухович Ю. Московіада. Роман жахів. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2006. 152 с. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printitzip.php?tid=14241> (дата доступу 10.10.18).
119. Андрухович Ю. Перверзія. Львів : ВНТЛ–Класика, 2004. 304 с. URL: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=80380> (дата доступу 30.01.19).

120. Андрухович Ю. Рекреації. Львів: ЛА «Піраміда», 2005. 144 с.
URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=14240> (дата
доступу 12.02.19).